

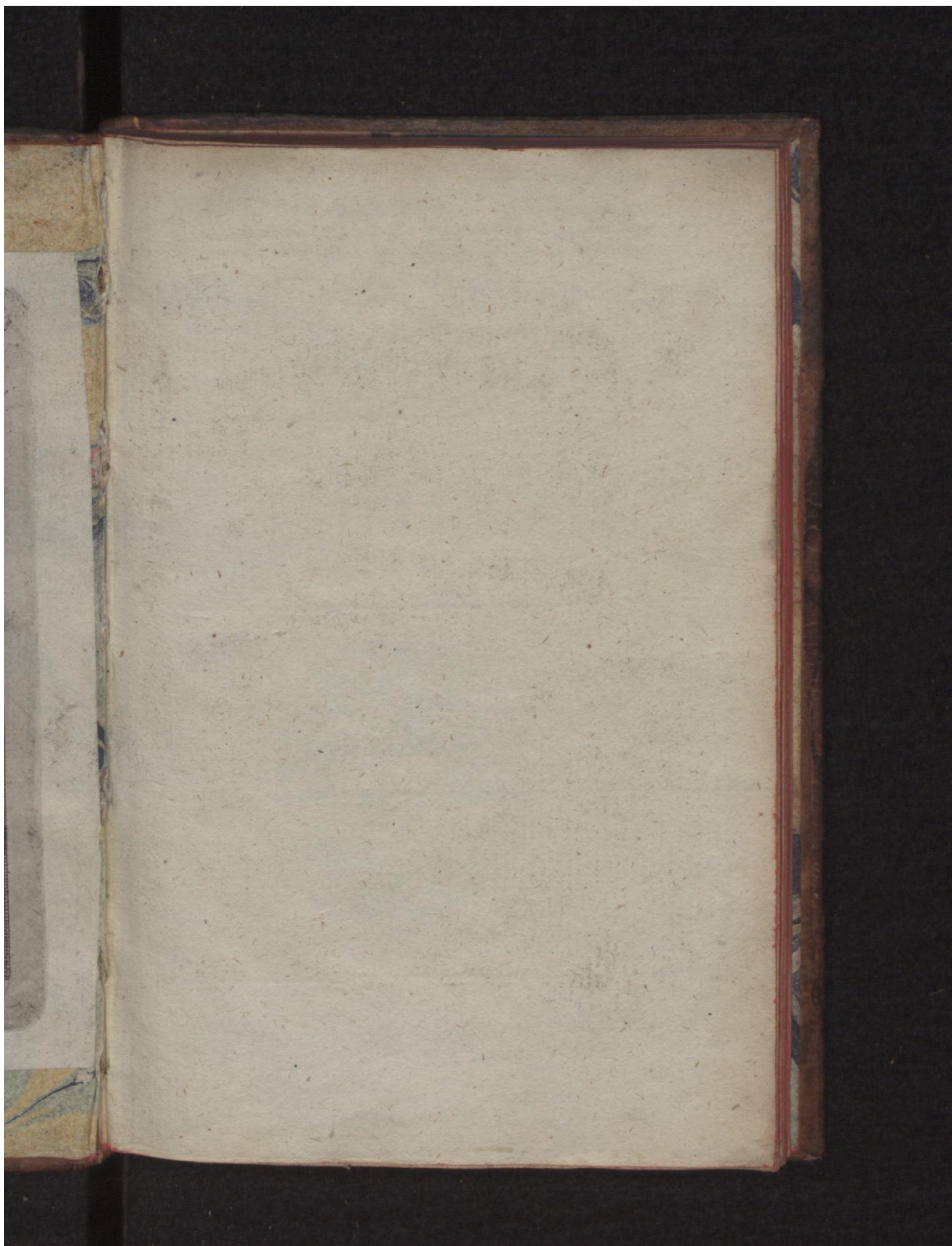

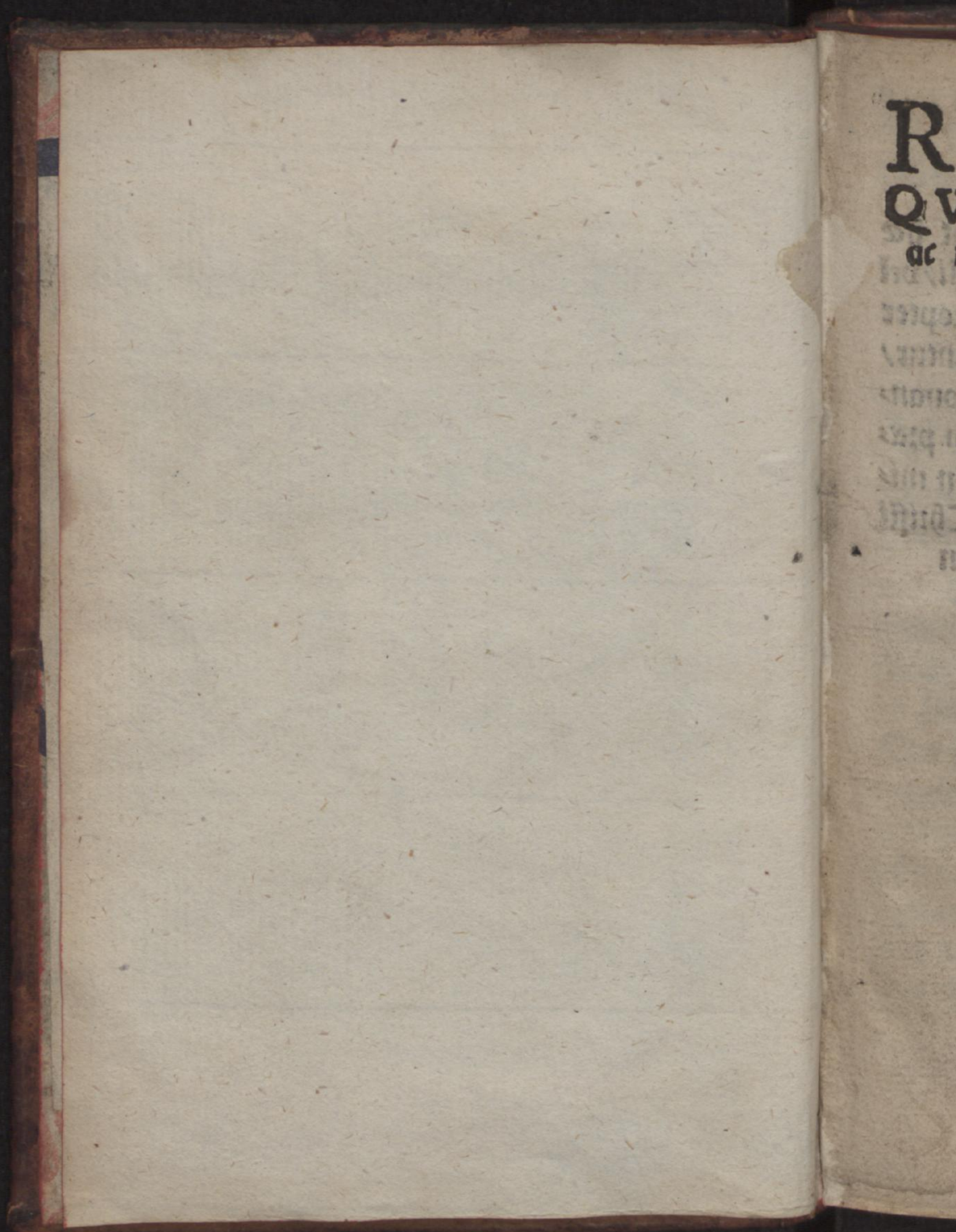

No 781.
M. Fischer fecit

BIBLIOTH. REGIA HAFNIENSIS

REGVLAE QVAEDAM VTILES

ac necessariæ / concionatoribus obseruandæ / conscriptæ a Nicolao Palladio.

1556.

Petrus Palladius
Pio Lectori.

Mihi videtur consultum/ vt hæ Regulæ libello præpositutali/ vel in vna compactura / propter Materiæ conuenientiam coniũgantur/ vt simul ipsis Parochis proponantur/ et vnusquilibet se / hic talem præstet / qualem oporteat esse fidelem ministrum verbi/ Cooperatorem Christi et dispensatorem mysteriorum Dei 1 Cor: 4

Regulæ quædam Cõcionatoribus obseruandæ/ conscriptæ a Nicolao Palladio.

Prima Regula

VNumquemlibet verbi ministrũ/ de tribus præcipue certum esse oportet/ videlicet de sui vocatione / Doctrina et vita

❡ Vocatio sit iusta et diuina per media licita et legitima / nempe per Ecclesiam / Magistratum/ et eos qui ad hoc ordinati sunt vt alios vocent/ Qui hoc modo vocantur/ efficiuntur organa Ecclesiæ salutaria: Intrusores autem fiunt animalia ventris / blasphæmi / seductores / mercenarii / Lupi rapaces/ fures et latrones ꝛc. De quibus vide Hie: xxiii. Joan: x. Acto: xx: Gal: i.

2 Doctrina sit diuina / cœlestis / vera / pura / et aliena a phanaticis opinionibus / impiis dogmatibus / traditionibus humanis / mendaciis et absq; veteri / id est / Papistico fermẽto / Id enim ipse deus per Hieremiam præcipit:
Hie: 23 Si quis / inquit / habet verbum meũ / prædicet verbũ meũ recte / Idem Di-
1. Pet: 4 uus Petrus mandat. Si quis loquitur / loquatur quasi sermones dei &c.
1 Cor: 11 et 15. Et Paulus ait Quod a Domino accepi / tradidi vobis &c.

3 Vita respondeat doctrinæ / ne cum aliis prædicauerit minister verbi /
1 Cor: 9 ipsemet reprobus inueniatur / Et ne
1: Timoth. 3 incidat in laqueum calumniatoris / et infirmos scandalizet / Nemini (inquit
2 Cor 6 Apostolus) vnquam simus scandalo / ne nostrum officium contemnatur / sed in omnibus exhibeamus nos tanquam ministros Dei / ~~Turpe enim est doctori~~
Cato ~~cum culpa redarguit ipsum~~ / Quicũq; enim bene docet / et male viuit / is mala

vita

vita plus destruit/quam doctrina adi-
ficat. Sit ergo Ecclesiæ pastor in om-
nibus honestis actionibus exemplar
gregis/forma bonorum operum/specu-
lum aliorum/ et præstet opera confessi- Rom: 1.
onis/vocationis/et dilectionis/Et ca-
uebit summo studio /ne Ecclesiam of-
fendiculo aliquo polluat. Et ne insigne
aliquod vitium/vel criminis/ turpitu-
dinis aut flagitii alicuius vestigium in
eo appareat/ ne luxu aut compotatio-
nibus /aut obscanitate /aut spurcitia
verborum /aut leuitate/aut aliis mo-
dis se reddat contemptibilem/ suamq;
authoritatem eleuet ac diminuat.

Secunda Regula.

Persistat minister verbi/in sacra- Psal. 1
rum literarum assidua meditatione et
exercitio / Et per omnem vitam dili-
gentissime studeat in volumine cœles-
tis doctrinæ / vt aptus ad docendum

et prædicandum fiat/et contradicentes
2. Ti- cōuincat. Sic Paulus Timotheo præ-
moth. 3. cipit inquiens / Tu vero permane in
his quæ didicisti et credita sunt tibi/sci-
ens a quo didiceris/et quia ab infantia
sacras Literas nosti/quæ te ad salutē
Johan: 5 instruere possunt/Scrutamini (inquit
Christus) scripturas/Omni enim ha-
Luc: 19. benti dabitur.

Tertia Regula.

Inuocet assidue Deum ardentissi-
mis votis/pro illuminatione Spiritus
sancti/et toto suo ministerio/vt fœlix
ac salutare esse possit ad gloriam Dei
sempiternam et salutem Ecclesiæ/ac-
cipiatqз responsum a Christo Archi-
pastore/qui suos ministros corroborat/
Matth: his verbis/Nolite cogitare quid dicatis
10. Ego dabo vobis os et sapientiam/cui
Luc: 21. non poterunt resistere omnes aduersarii
vestri/Item qui vos audit me audit/
Non estis vos qui loquimini &c. Hoc
modo

modo ipsi Apostoli Acto: 4. orant / vt det illis loqui cum omni fiducia sermonem.

IIII.

Post studium et inuocationem / ascendat Doctor Ecclesiæ seu minister verbi confidenter et forti animo suggestum / non perhorrescens multitudinē / potentiam / et sapientiam auditorum / sed doceat tanquam authoritatem habens / et cogitet se cœlestem legationem obire / ac certo sibi persuadeat concionem / bonum exordium / progressum fœlicem et finem optimum habiturā / Et laborem nequaquam fore inanem in domino.

Matth: 7: 2: Cor: 5. 1. Thess: 2.

V.

Non dicat pro concione quicquid in buccam venerit / sed discat prudenter secare sermonem veritatis / et prædicet ea / quæ sunt vtilia / salutaria / et necessaria / tanquam bonus dispensator mysteriorum Dei / vt semper habeat audito-

res / attentos / dociles / ac beneuolos.

VI.

Non obruat auditores multitudine verborum / sed prudenter deligat ex magna rerum copia / quæ maxime videntur profutura / quæ methodice ac iusto ordine / claris ac perspicuis verbis pronunciet. Verba enim voluere / et celeritate dicendi / apud imperitum vulgus sui admirationem facere / indoctorum hominum est / inquit Hylarius. Det igitur operã / ne tota concio sit sine mente sonus / sed vt apposite significantibus verbis populum doceat / consoletur / et exhortetur.

VII.

Caueat etiam doctor Ecclesiæ / ne multitudine Locorum communium auditores obruat / sed pauci tantum et clariores adducendi sunt. Nihil enim ædificant qui in publicis concionibus innu-

innumerabiles propemodum scripturæ locos producunt / obruunt tantum ita auditorum animos / vt finito sermone quid / dictum sit / ignorent.

VIII.

In vno sermone non vtendum est multis Similitudinibus / sed vna atq; altera ad illuminandum textum / Sunt autem similitudines / imagines rerum.

IX.

Tota concio referatur ad ipsum statum / seu principalem Propositionē / Illā Concionator sæpe repetet / et auditoribus inculcet / vt sciant quid potissimum ex tota concione discere et expectare debeant.

X.

Obscurus locus / apertiori est exponendus. Scriptura enim scripturā interpretatur. Nam necesse est vt interpretatio sit Analoga fidei / ne ex huma-

no ingenio aut proprio cerebro procedat.

XI.

☞ In volumine sacrarum Literarum multi sunt loci / qui secum in specie pugnare videntur / hos Concionator conciliare studeat / vt oratio per omnia congruat / Spiritus sanctus enim scripturæ author non contradicit sibi ipsi / nec pugnantia loquitur vnquam.

XII.

Verba sunt intelligenda / secundum subiectum seu materiam propositam / vt cum Iohannes ait / In principio erat verbum / hic verbum significat filium Dei etc.

XIII.

Antitheses probe obseruandæ / et in quouis textu vsurpandæ sunt / Valde enim prosunt et plurimas res

ostendunt. Vbicunqz enim fit mentio Christi / e contrario occurrit mentio Diaboli.

XIIII.

Natura etiam Correlatiuorum bene notanda / Magnam enim et amplam dicendi materiam suppeditant. Relatiua enim mutuo sese definiunt et interpretātur / Vt Magistratus est, qui certo iure ciuitatem regit / Ciuitas est quæ certis Legibus regitur a Magistratu. Item / fide sumus iusti / transforma in correlatiuum / misericordia Dei iusti sumus.

XV.

In omni textu explicando respicienda sunt antecedentia et consequentia. Sic enim multæ dubiæ obiectiones dissoluentur.

Distin-

XVI.

Distinctio maxime conducit, ut in illa sententia, Fornicatores et adulteri non possidebunt regnum Dei, scz quo ad impœnitentes sunt, Itē, Peccatores Deus non exaudit, scz non agentes pœnitentiam, Quicunqz enim bene distinguit, bene docet.

XVII.

Interdum Allegoriis uti concessū est, modo sint consentaneæ Scripturæ, Nam si pugnet Allegoria cum apertis scripturis, explodenda est, quemadmodum turpiter a recta via deerrauerunt, qui per Aharonem Romanū Pontificem significari docuerunt &c.

XVIII.

Circumstantiæ bene considerandæ sunt, ut Concionator sapienter præmeditetur, coram quibus: quid: qualiter, qua audientiū opinione: quo loco: quo tempore prædicandum sit.

Simplicia Themata commodissime per quæstiones Methodi pro concione tractari et explicari possunt / vt quid sit / quæ partes vel species / quæ caussæ / qui effectus seu officia / quæ affinia / coniugata / quæ contraria. &c.

Exemplum de fide.

Quid sit) Fides est assentiri omni verbo dei / et promissionibus diuinis exhibitis propter Christum.

Quæ species) Fides Hystorica et Iustificans.

Quæ caussæ) Caussæ efficientes concurrentes / sunt intellectus / voluntas / et Spiritus sanctus mouens voluntatē / Intellectus enī nō est otiosus / Audit et discit verbum / Et voluntas mota per Spiritum sanctum assentitur illi verbo.

Caussam materialem ex qua

non

non habet / Nam accidentia non habent caussam materialem ex qua.

Caussa materialis in qua) In mente aut corde / Corde enim creditur ad iustitiam / Item / Fide purificantur corda.

Circa quam) est verbum Dei et voluntas diuina / Fides enim ex auditu / Auditus autẽ per verbum Dei.

Caussa formalis) est ille ipse sensibilis motus cordis et voluntatis / et ipsa inflammatio.

Caussa finalis) Bonum propositum / pax et securitas conscientiæ /

Rom. 5. Iustificati ex fide pacem habemus &c.

Officia Fidei) quod per illam inserimur Christo / ac efficimur filii Dei / Quotquot enim receperunt eũ. &c

Contraria Fidei) securitas Epicurea / dubitatio / desperatio.

Maiori cum diligentia / prædicanda est Remissio peccatorum quam lex. Quia oues sunt pascendæ consolandæq; magis/sed tamen sæpe etiam in terrorem adiicienda est breuis quædam legis explicatio.

XXI.

Quicquid Sacra Scriptura docet/ etiamsi rationi humanæ absurdum videtur/ tamen verissimum esse statuendum est/ et adducenda instantia rationi humanæ/ quod etiam sit incredibile/ et tamen fiat. Ignoramus quomodo oculus videt/ auris audit/ lingua loquitur/frumentum crescit etc/ attamē hæc omnia fiunt. Ita quoq; etiāsi non intelligimus articulum Creationis Sanctæ Trinitatis/Iustificationis/ Resurrectionis et cætera/ tamen verissima sunt quæ de his Sacræ Literæ nobis reuelant. Nam Deus non

esset

esset Deus / si non posset multa contra ordinem naturæ / et supra captum humani ingenii efficere.

Hoc rationis iudicium / quomodo derideat Dei mirabilia et promissiones / et pro nihilo habeat / etiam pro concione sæpissime taxandum est.

Quandocunq; (inquit Chrysostomus) a domino aliquid publicatur / non debent quæ dicuntur ab auditoribus in quæstionem et dubitationē curiosam vocari / sed tantum simpliciter suscipi.

XXII.

Ubi Christus loquitur de regno Coelorum non abrogat regnū Mundi et eius leges / statutaq; / Sic etiam ubi fit sermo de non occidendo / ut in 5. præcepto / exclusiua de regno Politico est adiicienda.

XXIII.

Scriptura in mandatis non utitur Metaphoris / ut fieri solet inter nar-

randum

randum. Hac regula vtilis eſt contra eos qui metaphoras et Tropos quærunt in mandatis / vt in illo / Accipite / hoc eſt corpus meum. &c.

XXIIII.

Quiuis textus referendus eſt ad aliquam partem Catechiſmi / Sic enim auditores iudicare poſſunt / vnde fluat oratio / Nam tota ſacra Scriptura comprehenſa eſt / in Decalogo / Symbolo / vel Oratione Dominica / et Sacramentis. Omnia enim quæ docentur / aut ſunt Myſteria iræ Dei / aut gratiæ / (id eſt) Legis aut Euangelii: Aut Hyſtoriæ ſunt / aut doctrina morum / qua ſuadetur vel diſſuadetur.

XXV.

In Præceptis Decalogi explicandis hac dictio / Tu / non ad externam Actionem referenda / ſed ad totum Hominem quantus quantus eſt / Hoc mo-

do recte intelligitur ac sentitur. Verus ac spiritualis vsus legis/ Et iusticiariorum Hypocrisis detegitur ac denudatur. Est enim totus Homo sua natura cum omnibus suis viribus/ peccato originali/horribiliter corruptus/ corpore et anima/ Intellectus obscuratus est/et caret vera cognitione Dei/ Voluntas auersa est a Deo / et conuersa ad sese / non congruit cum voluntate diuina/Cor est contumax aduersus Deum / et totam ipsius legem. Hoc est quod Moses ait. Tota cogi-
Gen: 6. tatio humani cordis prona est ad malum ab adolescentia. Item/ Paulus.
Rom: 8. Sensus carnis inimicitia est aduersus Deum/ Hæc et similia / proprio vsu legis ostendantur.

XXVI.

Appendix primi præcepti (Non facies tibi sculptile) nunquam in explicatione eiusdem præcepti somnolen-
ter præ-

ter præteriri debet / Sed serio vrgendus est contra monstrosas statuas / earūqz cultores et patronos.

XXVII.

Dabit operam Doctor Ecclesiasticus / vt totam suam doctrinam ad captum auditorum accommodet / et eligat materiam facilem / Est enim plerunqz in magna multitudine pars maxima / rudis et illiterata / quæ res arduas / intricatas / et perplexas difficulter assequi potest / Ac etiamsi adsunt aliqui eruditi / atque periti rerum diuinarum / meminerit tamen qui docet / se seruire multitudini / et consulere plus debere multis quam paucis.

XXVIII.

Sedulo in hoc incumbet Concionator / Vt artificiose / idonea materia / verbis / voce / vultu / et aptis gestibus /

affectus excitet/Id commodissime fiet/
quando inter docendum populum ipse-
met affectibus ac motibus spirituali-
bus ardet / et tales animo concipit/
atqȝ in sese suscitat/quales cupit in a-
liorum mentes transfundi/ Ut quem-
admodum ipse affectus est/alios pari-
ter afficere possit/iuxta illud) Si vis
alios flere/ flendum est tibi ipsi. Ita
quoqȝ Christus ipse (in quo purissi-
mi erant affectus) Cordis sui inflam-
mationem sæpe verbis et signis osten-
dit. Lucæ 10. Habetur / quomodo
exultauit Spiritu etc. Item turbatus
Spiritu/ Matthæi 23. suum arden-
tissimum affectum pulcherrima simili-
tudine expressit/ubi ait / se frequenter
voluisse congregare incolas Hierosoli-
marũ / sicut gallina congregat pullos
suos sub alis/ Itẽ. Fleuit amare su-
per ciuitatem etc. Tales affectus in-
numerabiles/ in scriptis Propheticis
et Apostolicis exprimuntur / seorsim
vero in

vero in dictis Paulinis/Propter quod (inquit Acto: 20.) memoria retinentes/quod per triennium / nocte et die non cessaui cum Lachrymis monere vnumquemqz vestrum etc:

Vt igitur aliorum mentes moueat atque accendat Concionator/caueat ne in suggesto sit frigidus/ somnolentus/ truncus / et tanquam Asinus ad Lyram ,et ne quid in verbis/ in pronunciatione / aut etiam in gestibus vsurpet /quod vel sui ipsius / vel ministerii contemptum/apud plebem/ patere possit. Sed manifeste declaret/se auide ex toto corde / et omnibus viribus / omni tempore anxie et sollicite quærere in terris gloriam Dei / et suorum auditorum vtilitatem et æternam salutem. Id vt fideliter præstet.

1 Tradat legem et Euangelium syncere/ quemadmodum decet bo-

num dispensatorem et cooperariū Dei.

2 Consoletur conscientias publice et priuatim/easqꝫ quotidie muniat et armet contra Diabolum.

3 Ostendat conscientiis certam viam Iustificationis / et consequendæ æternæ salutis.

4 Administret sacramenta a Christo instituta / eorumqꝫ verū vsum in Ecclesia tueatur et conseruet.

5 Gerat quotidianam sollicitudinē/ pro pauperibus / pro omnibus ouibus suæ fidei commissis / Item viduis et pupillis/educatione iuuentutis &c.

Pugnet vt bonus Christi miles fortiter et summo studio contra falsas doctrinas / ferat constanter quasuis afflictiones Diaboli et mundi / propter Verbum.

In summa sit tantū Episcopus attendens suo gregi/semper erectus ac

vigilans

vigilans orando contra Sathanam / qui nunquam dormit / sed circumit tanquam Leo rugiens et quærens quem deuoret.

Hoc modo Doctor Ecclesiasticus pie ac fœliciter seruire potest Deo et hominibus.

2 **Deo patri** / promouendo regnum / gloriam / potentiam / maiestatē / nomen et cognitionem Dei patris.

3 **Filio** / Docendo veram fidem / merita / beneficia / vsum et fructum passionis Christi.

4 **Spiritui sancto** / Prædicando dona / operationes / virtutes / et verum vsum Baptismi et Cœnæ Domini &c.

Hominibus quoqz seruiat / Anima et corpore.

1 Anima / prædicando de vera

 agnitio-

agnitione peccatorum / item contriti-
one / et remissione peccatorum atque re-
conciliatione cum Deo / et de vita æ-
terna.

2 **Corpore** / Recte informando
omnes mundi status / promouendo
pacem politicam / malas caussas con-
ciliando. etc.

Tales pastores qui bene in ver-
bo præsunt / duplici honore digni sunt /
Et habebunt vitæ sustentationem / de-
fensionem mirabilem / et in æterna vita
gloriam et honorem.

1 Sustentationem habituri sunt
1. Cor: 9 Iuxta illud / Qui Euangelio seruiũt /
ex Euangelio viuant / Dignus est
operarius mercede sua / Si nos vobis
spiritualia seminamus / magnum est
si nos carnalia vestra metamus? Cõ-
municet Doctori in omnibus bonis /
is qui verbum docetur. Gal: 6.

2 Defensionem et liberationem
habebunt / iuxta illud. Ego ego ipse

consolabor te/quis tu vt timeas ab ho-
mine mortali? Esa: 51. Ego ego iudi-
cabo caussam tuam/vlciscar vltionem
tuam. Iere: 51.

Ego tecum sum vt saluem te / et
eruam te dicit Dominus/et liberabo te
de manu pessimorum / et redimam te
de manu fortium Iere: 51.

Item/ Qui vos tangit / tangit
pupillam oculi mei / Omnes capilli
capitis vestri numerati. sunt.

3 Gloriam quoq; in æterna vita
consequentur/iuxta illud. Qui alios
docuerunt/ fulgebunt quasi stellæ in Dani: 12.
sempiternum. Item. Merces vestra
copiosa erit in coelis / Item cum ap- Matth 5
paruerit Princeps pastorū /percipietis
immarcessibilem gloriæ coronam. His
egregiis promissionibus pius Pastor
animarum/per totam vitam in officio
vocationis sese sustentare ac consolari
potest / vt suum cursum perficiat / ad
gloriam Dei et salutem Ecclesiæ.

Subsequuntur Regulæ quas Mercenarii et impii Sacerdotes observare solent / contra suam conscientiam.

SVnt autem Mercenarii / non qui mercedem sui laboris accipiunt / sed qui tantum propter mercedem in vinea Domini laborant / et non vt multos Christo lucrifaciant.

Prima Regula

Parum aut nihil studendum est in sacris Literis / nec opus est bonos libros comparare / cum domi meæ sint. Dormi secure / Sermones parati / Postilla Guilerini &c. tametsi mandatum Christi est. Scrutamini scripturas. Item / Cauete vobis a fermento scribarum et Phariseorum. Item / Pauli ad Timotheũ / Attende lectioni / doctrinæ et exhortationi &c.

Secunda Regula

Nolo contentus esse vna vel duabus Parochiis/sed (etiam sine legitima vocatione/per Symoniam et alias imposturas)in plures Ecclesias me intrudam/vt audiam illud/Pecunia tua sit tecum in perditionẽ. Item Currebant et non mittebam eos. etc. Itẽ. Quomodo prædicabunt nisi mittantur &c.

III.

Docebo placentia/neminem reprehendam/ne incurram in odium rusticorum/vel nobilium/iuxta illud/Dic nobis placentia et audiamus te/non iuxta illud Exalta vocẽ tuam sicut tuba/et reuela populo meo scelera eorum/Item. Dic eis et liberasti animam tuam.

IIII

Parcam veritati/etiam in articulo humanæ salutis/ac docebo homines consecuturos salutem et vitam æternam propriis/et aliorum/etiam

mortuorum meritis et intercessionibus etiamsi Christus dicat / Ego sum via veritas / et vita &c. Nemo venit ad patrem nisi per me / Item. Non est in alio quoquam salus. Item, Venite ad me omnes qui laboratis etc. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent etc.

V.

Non abstinebo ab invocatione sanctorum et meos Parochianos ad idem faciendum exhortabor etiamsi / Unus est mediator Dei et hominum / homo Iesus Christus / Item. Si quis peccaverit / advocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum.

VI.

Impias statuas et imagines in templis non destruam / nec reprehendam / etiamsi ab hominibus ornantur / invocantur / et honorantur / contra appendicem primi præcepti / Non facies tibi

tibi sculptile / aut vllam similitudi-
nem etc. Item confundantur omnes
qui seruiunt sculptilibus etc.

VII.

Quantum ad ieiunium attinet /
docebo abstinendum esse a carnibus
sexta feria / in vigiliis sanctorū / et in
quadragesima / tametsi probe scio dic-
tum Christi / Quod intrat in os non
coinquinat hominem. Item 1. Ti-
moth: 4. Doctrinæ dæmoniorū sunt /
quæ prohibent abstinere a cibis / quos
Deus creauit ad percipiendum cum
gratiarum actione fidelibus.

VIII.

Legitimam coniugem non du-
cam / sed adiungam me concubinæ / et
aliis meretricibus / Nihil ad me quod /
Oportet Episcopum esse vnius vxo-
ris maritū / castū / Item / Erunt duo
in carne vna / Fornicatores et adul-
teros

teros iudicabit Deus etc.

XI.

Studendum est auaritiæ per totam Hebdomadam / et litigandum cū Parochianis / etiam de minutissimis pendendis / Arare / triturare / et proprium aurigam in oppidis / agris / et syluis me agere oportet / Item / Vsuram et mercaturam exercere / iuxta illud. Omnes quærunt quæ sua sunt et non quæ Iesu Christi / Non obstante / quod Paulus officium meū aliter describit cum inquit. Non sit turpis Lucri cupidus etc.

X.

Sedulo ventris cuticulam curando / deliciando / diuitias cumulando / potando &c. iuxta illud / Quorum Deus venter est &c. Tametsi oportet Episcopum esse irreprehensibilem / non vinolentum etc.

XI.

Dissentiendum est a veris Pastoribus

toribus

toribus / in Ceremoniis / et admiscendæ multæ Papisticæ Ceremoniæ Nihil refert quod audiam. Frustra colunt me docentes doctrinas et mandata hominũ / Item / Præcipimus vobis fratres in nomine Domini nostri Jesu Christi / vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionẽ / quam accepit a nobis / Item / Vtinam abscindantur / qui vos perturbant, etc.

XII.

Summa cum festinatione meum officium qualecunqꝫ in Templo absoluendum est / Interim cogitandum de Porcis in campum abigendis / Non me mouet / quod scriptum est. Maledictus qui facit opus Domini fraudulenter etc.

Si Mercenarii has regulas obseruarint / audiant qualem habituri sint mercedem.

Væ Pasto-

1 Væ Pastoribus qui pascunt semetipsos
2 Væ mihi/si non Euangelizauero.
3 Maledictus qui facit opus domini
fraudulenter.
4 Sanguinẽ illorũ de manu tua requirã.
5 Stabit anima tua pro anima illius.
6 Agens et patiens pari pœna punietur.
7 Non solum/qui talia agunt. Rom: 1.
8 Omnis arbor/quæ non facit fructum
bonum. etc.

En habes mercedem Mercenariorũ/ Conuertant igitur se in primis/ vt ex Mercenariis veri Pastores Ecclesiarum fieri possint.

De potestate ordinandi ministros Ecclesiæ

NE quis dubitet / an qui in nostris Ecclesiis ad ministeriũ verbi ordinantur/rite ordinati sint/ etiamsi nõ sunt ordinati ab Episcopis Papisticis/adducam breuissimas/tamen

men

men certas et firmas probationes / apud illos non esse ius et potestatem ordinandi ministros Ecclesiæ / id ut commode fiat necesse est considerare.

Qualis sit Papistica Ecclesia / quales Episcopi / quales Sacerdotes ab illis ordinati / qualia ipsorum officia Quomodo ordinabantur &c.

Ecclesia Papistica qualis:

Est cœtus hominum ambulantium in tenebris / erroribus / et adhærens doctrinis Dæmoniorum / sine vera fiducia in Christum / et sine veris cultibus / plœnus multiplicibus idolatriis / fundamentum Prophetarum et Apostolorum corrumpens et oppugnans.

Nunquid talis Ecclesia / quæ est hostis veræ doctrinæ / et amplectitur doctrinam Sathanæ / habet ius vocandi et ordinandi ministros Iesu Christi? Absit. Non enim magis penes illam est hæc potestas / quam penes Turci-

cam Ecclesiam/quæ simili modo Ecclesiæ Christi hostiliter aduersatur. Tempore Christi potestas concionandi non ab hostibus Christi / Anna / Caipha / Scribis et Pharisæis / (cum penes eos non esset ministerium verum) sed a Christo et Apostolis petenda fuit. Nam ille cœtus qui aduersatur Christo / non colligit cum eo / sed dispergit / Et ideo ab omnibus Christi fidelibus / tanquam Anathema fugiendus est / iuxta illud / Si quis aliud

Gal: 4. Euangelium docuerit Anathema sit /

Joan: 10 Item oues meæ vocem meam audiunt / alienum non audiunt / Itē / Nolite trahere iugum cum infidelibus. Vnde concludendum est hoc modo.

In sola Ecclesia Christi est potestas vocandi / approbandi et ordinandi ministros Ecclesiæ / Romana Ecclesia (sicuti nec Turcica et Judaica) nō est vera Ecclesia Christi. Ergo hæc

non has

non habet ius ordinandi ministros
Ecclesiæ ex quo / in ea sunt corrup-
telæ coelestis doctrinæ / et omnium di-
uinarum ordinationum multiplices et
variæ.

Quales Episcopi?

Respondeo. Qualis Ecclesia /
talis Episcopus. D. Paulus gra-
phice eos describit Philip: 3. Multi
(inquit) ambulant quos sæpe dicebã
vobis / Nunc autem et flens dico /
Inimici crucis Christi / quorum finis
interitus / quorum Deus venter est &c.
Propter hunc omnia mala contra De-
um agunt / Et Sathanam propter reg-
na mundi adorant. Quid quæso aliud
sunt vel fuerunt Romanæ Ecclesiæ
Episcopi (exceptis paucissimis)
quam tetra monstra et inutilia pon-
dera terræ / contaminata horrendis li-
bidinibus et flagitiis / sine vera doctri-
na / sine agnitione / timore / vel amore

Dei/ corrumpentes ordinationes diui-
nas etc. Et quantum ad externā do-
minationem attinet/volunt ipſis regi-
bus/opibus/et potentia humana pa-
res eſſe/ac vt ſuos honores/potentiā/
et diuitias retineant/non ſeruiunt/ ſed
dominantur Eccleſiæ/et veram doctri-
nam ſupprimunt/Et mentiuntur ſe eſ-
ſe ſucceſſores Apoſtolorum/ et ſeſe ſo-
los habere totam iuriſdictionem Ec-
cleſiaſticam in vocandis et ordinandis
miniſtris Eccleſiæ.

Iudicet nunc quilibet pius vtrū
tales Satrapæ ſint ſucceſſores Petri
et Apoſtolorū/ et habeant ius vocan-
di et ordinandi Legatos et Coopera-
rios Dei etc. Certe non magis quam
Annas et Caiphas/Imo quā Nero/
Caligula/ Diocletianus/aut ipſe Sa-
than/ De illis et ſimilibus loquitur
Chriſtus/ Cauete vobis a falſis Pro-
phetis/ Item. Paulus 1. Timoth: 4
Spiritus certo prædicit &c. Tales igi-

tur Episcopi / idolatræ, et verbi diuini persecutores tanquam membra Diaboli / fugiendi sunt / et apud huiusmodi, non est petendum ministerium prædicandi verbi Dei / iuxta illud / Oseæ 4 Quia tu repulisti scientiam / repellam te / ne Sacerdotio fungaris mihi / Item, fugite idolatras.

S. Matthias cum in locum Iudæ proditoris / esset surrogandus et ordinandus / non mittebatur ab Apostolis ad Annam et Caipham / summos Pontifices / vt ab illis ordinationem peteret / cum essent hostes Christi / et ab illis ad Christum et Apostolos Sacerdotiũ et ministerium esset translatum. Christus ipse et Apostoli non accesserũt summos Pontifices / precãtes veniam concionandi / Ita hoc tempore ab iis tantũ petenda est ordinatio / qui verbum Dei incorruptum amplectuntur / retinent / et propugnant / et nõ ab iis qui non sunt membra veræ Ec-

 clesiæ /

clesiæ/ Concludendum ergo sic.

Episcopi quærentes externam dominationem / et regios honores / corrumpentes vocem Christi Archipastoris/et inimici crucis Christi/nõ sunt veri Episcopi animarum / sicut fuerunt Paulus/Timotheus/et Titus &c. Tales sunt et fuerunt pleriqz Papistici Episcopi / Ergo non fuerũt veri Episcopi / et per consequens non habent ius ordinandi ministros Ecclesiæ.

Quales sacerdotes ab illis ordinati.

Respondeo. qualis Episcopus / talis Sacerdos / Beati rudes quoniã Asini Dei vocabuntur/ Maxima enĩ pars eorum sacrarum literarum prorsus rudis erat / quemadmodum non sine dolore et lachrymis / in prima mea prouinciali visitatione expertus sum / præsertim apud eos qui in templis Cathe-

plis Cathedralibus olim chorū frequētauerāt. Tales idiotæ/ventrespigri/et ociosi ad gubernacula Ecclesiarū ordinabantur. Vt interim taceā/quod plerīqz eorū scortatores et adulteri fuerūt/habentes apud se concubinas/ex quibus non paruū lucrum accessit Episcopo pro infamulatione/ vt loquuntur.

Episcopi igitur ordinantes ad functionem/ personas prorsus indoneas et criminibus obnoxias / non sunt veri Episcopi (huiusmodi enī nō approbat Paulus ad Ti: 1. et 1. Timoth: 3.

Tales autem sunt Romanæ Ecclesiæ Episcopi / ergo non sunt Christi Ecclesiæ Episcopi/Sunt enim ipsimet (pleraqz ex parte) indoctissimi et veræ doctrinæ ignari / magis occupati/ equis/canibus/et meretricibus alēdis etcurandis/quā grege Christi/ sano verbo Dei pascendo &c.

Qualia sunt et fuerūt officia Sacerdotum Papisticorum.

Respondeo. Minima pars eorũ ad suggestum ordinabantur/ac etiamsi id aliquando fiebat/tamen somnia humana et diabolica mendacia proclamabãt. Sed finis præcipuus/erat sacrificare filium Dei in missa pro viuis et defunctis/murmurare horas/sanctos inuocare/eorumqz statuas colere/consecrare aquam/ignem/sal/ cibũ/herbas etc. Et auocare peccatores a misericordia Dei gratuita/a meritis et beneficiis Christi/ad tales nugas/ad Sanctorum et sua propria merita/quibus docuerunt homines confidere/et quibus euacuauerunt mortẽ et meritum Christi/ Sicuti Gal: 2. inquit Paulus/ Si per legem est iustitia/ Christus frustra mortuus est/ Summa. Papistici Sacerdotes/sui cõmodi et quæstus caussa blasphami in Deũ doctrina/vita/ et ceremoniis fuerunt. Itaqz talium vocatio et ordinatio nequaquam a Deo/aut ipsius ministris fuit

fuit/sed ab impiis Episcopis membris Sathanæ / et hostibus Dei / penes quos non fuit nec est ius eligendi et ordinandi ministros Ecclesiæ Christi.

Quomodo Ordinabātur?

Respondeo. Longe alio modo/ aliisqꝫ ceremoniis/quam tempore Apostolorum/ Negant quemquam Sacerdotē fieri posse/sine rasura/ et vnctura Papistica/Hac affirmabant ordinandum reddere sanctissimum/etiamsi insignis esset Scortator &c. Nunquid hoc modo/ridicule rasit et vnxit Christus capita suorum Discipulorū/quādo eos ad prædicandum emisit? Nunquid hoc modo vnxit et rasit Paulus Titum et Timotheum / aut reliqui Apostoli Matthiam/quando ipsum in locū Iude surrogarunt? Ex quo itaqꝫ Papistici Sacerdotes Sathanæ ministri erant / longe alio modo ordinabantur/quam ministri Jesu Christi/

quos ipse sedens ad dexteram Dei mittit in mundum / non missare / sacrificare / vngere / radere &c. sed Euangelizare / et administrare sacramenta a se instituta. Concludendum ergo sic.

Episcopi contemnentes formam ordinandi ministros / ab Apostolis traditam / non sunt eorum successores. Romanæ Ecclesiæ Episcopi nolunt hoc modo ordinare ministros Ecclesiæ / Ergo mentiuntur se solos esse veros Episcopos et Apostolorũ successores / Et per consequens iniuste sibi soli arrogant potestatem eligendi et ordinandi ministros Ecclesiæ. Ex his omnibus prædictis constat ius et potestatẽ eligendi ministros Ecclesiæ / non magis ad Ecclesiã malignãtiũ / ad ipsos Episcopos pertinere / quã ad Turcas et alios ethnicos / Ideo mẽtiũtur turpiter qui negant veros Sacerdotes esse posse / nisi a Romanæ Ecclesiæ Episcopis approbati / confirmati et ordinati sint

nati sint

nati sint/Item qui negant sacramen-
ta esse efficacia/nisi ab iisdem Papis-
ticis Sacerdotibus fuerint administra-
ta/cum tamen authoritas consecrandi
vt vocat et administrandi sacramen-
ta non sit alligata certis personis/lo-
cis aut titulis/Sed in cordibus cre-
dentium per auditum Euangelii et
sacramenta/Spiritus sanctus est effi-
cax/non propter Ministri aut Sacer-
dotis personam/sed propter promissio-
nem et institutionem diuinam et præ-
sentiam Dei/Itaqz magnum sacri-
legium committunt impii Episcopi cũ
suis Sacerdotibus/quod illam effica-
ciam in ministerio Ecclesiæ ad se ra-
piunt/quæ ipsius Dei et Spiritus
sancti est.

Est enim Ecclesiæ ministeriũ/
non hominum/sed spiritus ministeri-
um/et potentia Dei ad salutem om-
ni credenti. Ro: 1.

Nunc e diuerso facile probari po-
test il-

test illos / qui in nostris Ecclesiis ordinantur / rite / ordinari / et habere potestatem docendi et administrandi sacramenta.

Qualis quæso est Ecclesia / in qua nos sumus?

Est Ecclesia Jesu Christi / quæ est Cœtus hominū amplectentium purum verbum Dei / et integra sacramenta a Christo instituta / Et credit remissionem peccatorum per solum Christum / habet vnum Deum patrem / vnā fidem / vnum Baptisma / et ædificata est super fundamentum Prophætarum et Apostolorū / in quo ædificio

Ephe: 2 summus lapis angularis est Jesus Christus / quæ doctrinam erroneā / et impios cultus cū verbo Dei pugnantes reprehendit et damnat. Omnia huius definitionis membra testantur nos viuere in Ecclesia Christi / non Antichristi / Ergo apud nos est ius et potestas

potestas eligendi et ordinandi verbi ministros.

Quales sunt illi a quibus hodie apud nos approbantur / et ordinantur ministri Ecclesiæ?

Sunt personæ legitime ad Episcopatum electæ et vocatæ / imo quidam ad illud acceptandum coacti / amplectũtur puram Euangelii doctrinam / eandem in sua diœcesi vndiqꝫ proclamant et spargunt / Illam confitentur viua voce / et martyrio si opus fuerit / administrant Sacramenta quemadmodũ Christus ea instituit / vtuntur potestate clauium ex mandato Christi / reprehendunt omnes errores et cultus cum verbo Dei pugnantes.

Nonne huiusmodi sunt veri Episcopi? Nonne apud tales (non apud hostes Ecclesiæ) est potestas ordinandi Doctores Ecclesiarũ? Si apud tales non est verum ministerium verbi / vbi tunc quæso est in mundo?

Ad qualia officia hodie ordinantur?

Certe non vt ministri Diaboli sint (vt Papistici sacerdotes) sed vt Christo seruiant / prædicando legem et Euangelium / administrando sacramenta / taxando falsos Prophetas / et vt reliqua suæ vocationis officia iuxta verbum Dei / præstent. Ad huiusmodi grauissimos labores / onera / pericula / molestias / hodie vocantur / non ad ocium / delitias / voluptates &c. Quicunqz (inquit Paul.) Episcopatum desiderat / bonum opus desiderat. Vt igitur istiusmodi qui pii sunt in moribus / et apti ad Ecclesiam docendam / Deo et hominibus in functione Ecclesiastica seruiant / rectissime a piis Episcopis / Ecclesiis præficiuntur / non obstãte quod quidã olim fuerint ab impiis Episcopis et vncti et rasi.

Quomodo ordinantur?

Vocantur et ordinantur hodie in nostra Ecclesia/ iuxta morem veterem et Apostolicum / (sine rasura vnctura et aliis ridiculis Papisticis nugis) qui mos in primitiua Ecclesia seruabatur/ vt quæ Ecclesia sibi ministros deligeret / eos postea collegio presbyterorum probandos seu examinandos sisteret / Quod collegium in præsentia Ecclesiæ/et Deo inuocato / per manuū impositionem/ministerium docendi/ et administrandi sacramenta idoneis et approbatis commendabat / Hunc ritum Ecclesiæ videmus in Actis Apostolorū / ab ipsis Apostolis et aliis Christi Discipulis obseruari. I. Timoth. 4 scribitur. Noli negligere gratiam quæ in te est/quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuū presbyterii. Itē/ Manꝰ nemini cito imposueris Hic mos hodie in nostris Ecclesiis seruatur/Ergo qui apud nos ordinantur rite ordinati sunt / Et potestatē habent

docendi

doctendi et administrandi Sacramenta/ Et per horum administrationem Spiritus sanctus vere efficax est in cordibus credentium.

Scelerate igitur et stulte faciunt contemnentes ministerium eorum/qui in nostris Ecclesiis ordinati sunt/cum non sint ordinati ab iis Episcopis / qui approbati et ordinati sunt a Romano Idolo Antichristo/filio perditionis/ qui indies interficitur Spiritu oris Christi / et ipsius aduentus claritate prorsus delebitur / quod vt cito fiat/ faxit Deus pater per Iesum Christum.

Amen.

Impressa Hassniæ M. D. Lvi.

menta/
m Spi/
n cordi/
facium
um/qui
nt/cum
opis /
Roma/
itionis/
tu oris
claritate
to fiat/
ge/

781.